

**Прилог 15.5 Поступак израде и одбране докторске дисертације - Извод из
Правилника о докторским студијама (Прилог 15.1)**

**VII ПОСТУПАК ПРИПРЕМЕ И УСЛОВИ ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСKE
ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Појам докторске дисертације

Члан 38.

Докторска дисертација је завршни део студијског програма докторских студија и представља самостални и оригинални научноистраживачки рад кандидата у одговарајућој научној области или више научних области и подложна је јавној оцени.

Докторска дисертација је рад монографског типа.

Докторска дисертација, треба да буде израђена у складу са етичким стандардима.

Облик и садржај докторске дисертације

Члан 39.

Докторска дисертација има прописан облик и садржај.

Упутство о облику и садржају докторске дисертације доноси Сенат Универзитета
<http://www.sfb.bg.ac.rs/studenti/doktorske-studije/doktorska-disertacija/uputstvo-o-obliku-i-sadrzaju-doktorske-disertacije/>

Члан 40.

Докторска дисертација се пише и брани на српском језику, односно на језику за који је студијски програм акредитован.

Докторска дисертација се може написати и/или бранити и на страном језику и ако се студије не реализују на том језику, под условом да чланови комисије за оцену, односно чланови комисије за одбрану докторске дисертације владају тим језиком, при чему се сачињава проширени апстракт на српском језику, а у складу са Статутом Универзитета. Пријаве и извештаји комисија када се дисертација брани на страном језику морају да буду и на српском и на одговарајућем страном језику.

Члан 41.

Студент докторских студија стиче право да пријави докторску дисертацију када испуни прописане услове дефинисане студијским програмом и општим актом Факултета, односно Универзитета.

1. Пријава теме докторске дисертације

Подношење пријаве теме докторске дисертације

Члан 42.

Студент подноси пријаву теме докторске дисертације одређеном Одељењу на одговарајућем обрасцу (Образац 2).

Уз пријаву се прилаже:

- образложење теме (научна област из које је тема, предмет научног истраживања, основне хипотезе, циљ истраживања и очекивани резултати, методе истраживања и оквирни списак стручне литературе која ће се користити);
- биографија кандидата;
- списак објављених радова и копије радова, односно доказ да је рад прихваћен за објављивање (додељен DOI број или потврда од редакције часописа);
- изјава да предложеној тему кандидат није пријављивао на другој високошколској установи у земљи или иностранству;
- мишљење одговарајућих етичких комитета о етичким аспектима истраживања, уколико је предвиђено посебним прописима.

Члан 43.

Пријаву теме докторске дисертације разматра Одељење.

Одељење формира Комисију за оцену пријаве теме докторске дисертације, коју чине потенцијални ментор и два наставника који реализују наставу на студијском програму докторских студија.

Студент докторских студија брани пријаву теме докторске дисертације пред Комисијом из става 1. овог члана и осталим заинтересованим лицима.

Комисија за оцену пријаве теме докторске дисертације може донети одлуку „прихвата“ или „не прихвата“ пријаву теме.

Комисија за оцену пријаве теме докторске дисертације одлучује већином гласова.

Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације

Члан 44.

Наставно-научно веће, на предлог Већа за мастер, специјалистичке и докторске студије и одговарајућег Одељења предлаже ментора и именује Комисију за оцену научне заснованости теме докторске дисертације.

Комисију за оцену научне заснованости теме докторске дисертације чине најмање три наставника и истраживача из научне области из које је тема докторске дисертације који испуњавају услове из Стандарда, од којих најмање један члан није у радном односу на Факултету.

Комисија бира председника из реда својих чланова.

Предложени ментор не може бити члан Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације.

Извештај Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације

Члан 45.

Председник Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације у року од 30 дана од дана именовања Комисије припрема извештај о оцени и научној заснованости теме докторске дисертације на основу мишљења чланова Комисије, а извештај потписују сви чланови Комисије.

Извештај Комисије из става 1. овог члана садржи:

- основне податке о кандидату и дисертацији (име, презиме и биографију кандидата, предлог теме, податке о претходном школовању кандидата и о оствареним ЕСПБ бодовима на докторским студијама и оцену важнијих радова кандидата);
- предмет и циљ дисертације (показати да је реч о оригиналној идеји значајној за развој науке, њену примену, односно развој научне мисли уопште);
- основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању (хипотезе које ће се научно потврдити или оборити);
- методе које ће се у истраживању применити;
- очекиване резултате и научни допринос (конкретно навести очекивани допринос одређеној области науке);
- оквирни списак литературе;
- закључак;
- име и референце предложеног ментора;
- датум и потпис чланова комисије.

Члан Комисије може поднети издвојено мишљење о научној заснованости теме докторске дисертације, са образложењем.

Извештај Комисије се предаје и у електронском облику.

Извештај се доставља Наставно-научном већу, на предлог Већа за мастер, специјалистичке и докторске студије и предлог одговарајућег Одељења.

Уколико Комисија не сачини извештај у року из става 1. овог члана, именује се нова Комисија.

Одлука о прихватању теме докторске дисертације и одређивању ментора

Члан 46.

Одлуку о прихватању теме докторске дисертације и одређивању ментора доноси Наставно-научно веће Факултета, а на основу Извештаја Комисије и писане сагласности о прихватању менторства.

Наставно-научно веће приликом доношења одлуке оцењује:

- 1) да ли је реч о оригиналној идеји и

- 2) да ли је тема од значаја за развој науке, примену њених резултата, односно развој научне мисли уопште.

Наставно-научно веће Факултета може донети одлуку о прихватању теме докторске дисертације и одређивању ментора, одлуку о неприхватању теме докторске дисертације и одређивању ментора, односно закључак о одлагању са предлогом у ком делу и на који начин је потребно да се извештај Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације измени или допуни и у ком року.

Негативна одлука Наставно-научног већа мора бити образложена.

Сагласност на одлуку о прихватању теме докторске дисертације

Члан 47.

На одлуку о прихватању теме докторске дисертације и одређивању ментора сагласност даје одговарајуће веће научних области Универзитета.

Уз захтев за давање сагласности (Образац 3.) већу научних области, прилажу се и:

- одлука Наставно-научног већа Факултета о прихватању теме докторске дисертације и одређивању ментора и
- извештај Комисије о оцени научне заснованости теме докторске дисертације.

Достављање одлуке

Члан 48.

По добијању одлуке о давању сагласности, Факултет одлуку о прихватању теме и одређивању ментора доставља студенту и ментору.

У поступку одлучивања о захтеву за давање сагласности веће научних области може донети одлуку да се не да сагласност о прихватању теме докторске дисертације и одређивању ментора. У том случају Факултет може поднети приговор Сенату Универзитета у року од 15 дана од дан пријема одлуке.

2. Оцена докторске дисертације

Подношење докторске дисертације на оцену

Члан 49.

Студент који је завршио израду докторске дисертације подноси је на оцену уколико је испунио све услове предвиђене студијским програмом докторских студија и има као први аутор, односно аутор са највећим доприносом, најмање један објављен рад у научном часопису, који је садржински повезан са докторском дисертацијом у складу са Стандардима.

Уколико рад није објављен у часопису прихватиће се и рад коме је додељен DOI број.

Уколико има више аутора рада са подједнаким доприносом у раду, само један од аутора може да користи тај рад као услов за одбрану докторске дисертације.

Мишљење о испуњености услова за одбрану докторске дисертације даје Одељење и предлаже Комисију за оцену докторске дисертације.

Члан 50.

Пре упућивања докторске дисертације у поступак оцењивања Факултет врши проверу оригиналности одговарајућим софтвером који обезбеђује Универзитет.

Уколико се софтвером утврди постојање чињеница које указују на сумњу у оригиналност о томе се обавештава декан, а предмет се прослеђује ментору.

Ментор је у обавези да уради процену оригиналности докторске дисертације узимајући у обзир резултате софтверске анализе.

Писано мишљење о процени оригиналности докторске дисертације и резултате софтверске анализе ментор доставља декану.

Члан 51.

Докторску дисертацију у електронском облику и у одговарајућем броју штампаних примерака студент подноси Факултету најкасније шест месеци пре истека рока за завршетак студија.

Уз дисертацију студент подноси писану сагласност ментора да може поднети докторску дисертацију на оцену.

Предати рад мора да буде укоричен у тврди или броширани повез. Електронска верзија рада мора бити идентична штампаној и у формату за архивирање у дигитални репозиторијум Универзитета у Београду.

Комисија за оцену докторске дисертације

Члан 52.

На предлог Одељења и Већа за мастер, специјалистичке и докторске студије Наставно-научно веће именује Комисију за оцену докторске дисертације.

Комисију чине најмање три, а највише пет чланова, од којих најмање један члан није у радном односу на Факултету.

Члан Комисије може бити наставник Универзитета, као и лице које је изабрано у научно звање (научни сарадник, виши научни сарадник или научни саветник), из земље или иностранства, са научним референцама из одговарајуће научне области из које је тема докторске дисертације ако испуњава услове из Стандарда који важе за ментора и познаје језик на коме је написана докторска дисертација.

Комисија из става 1. овог члана бира председника из реда својих чланова.

Ментор не може бити члан Комисије за оцену докторске дисертације, осим у изузетним случајевима на основу одлуке Сената донете на предлог Факултета и Већа научних области.

Извештај Комисије за оцену докторске дисертације

Члан 53.

Председник Комисије за оцену докторске дисертације припрема извештај на основу прикупљених писаних мишљења чланова комисије, а извештај потписују сви чланови Комисије.

У року од 45 дана од дана именовања, Комисија подноси Извештај о оцени докторске дисертације Наставно-научном већу на предлог Већа за мастер, специјалистичке и докторске студије, не рачунајући период од 30 дана у време летњег одмора.

Извештај Комисије садржи:

- основне податке о кандидату (име, име једног родитеља, презиме и биографију кандидата; податке о претходном школовању);
- основне податке о дисертацији (наслов, обим и библиографски подаци);
- предмет и циљ дисертације (показати да је реч о оригиналној идеји значајној за развој науке, њену примену, односно развој научне мисли уопште);
- основне хипотезе од којих се се полазило у истраживању (да ли су хипотезе научно потврђене или оборене);
- кратак опис садржаја дисертације;
- остварене резултате и научни допринос дисертације (конкретно навести остварени допринос одређеној области науке);
- објављене и саопштене резултате који чине део докторске дисертације;
- закључак са образложењем научног доприноса докторске дисертације (навести да ли је дисертација урађена према одобреној пријави, да ли је оригинално и самостално научно дело и да ли су се стекли услови за њену јавну одбрану);
- датум и потпис чланова Комисије.

Извештај се предаје у три штампана примерка и у електронском облику.

Комисија може оценити да докторска дисертација може да се прихвати у предатом облику, или да је потребно извршити одређене исправке, или да докторска дисертација не може да се прихвати.

Члан комисије из става 1. овог члана може поднети издвојену оцену докторске дисертације, са образложењем, које се прилаже уз Извештај.

У случају да Комисија не сачини Извештај у предвиђеном року, именује се нова Комисија.

Увид јавности

Члан 54.

Након пријема извештаја Комисије за оцену докторске дисертације, декан је дужан да докторску дисертацију и извештај Комисије о оцени докторске дисертације учини доступним јавности у библиотеци Факултета и у електронској верзији на званичној

страници Факултета и Универзитета у Београду, до одбране дисертације.

Рок за увид јавности је 30 дана пре усвајања извештаја Комисије на Наставно-научном већу.

Уколико постоје примедбе достављене у писаној форми на извештај Комисије или на докторску дисертацију, Комисија за оцену докторске дисертације у року од 30 дана даје мишљење о примедбама и целокупну документацију доставља Одељењу. Одељење разматра Извештај узимајући у обзир примедбе које су достављене и одговор Комисије, а затим их у писаној форми упућује на разматрање Већу за мастер, специјалистичке и докторске студије. Веће за мастер, специјалистичке и докторске студије разматра Извештај и даје предлог Наставно-научном већу.

Одлуке о усвајању извештаја Комисије за оцену докторске дисертације и о именовању Комисије за одбрану докторске дисертације

Члан 55.

Одлуку о усвајању извештаја Комисије за оцену докторске дисертације и одлуку о именовању Комисије за одбрану докторске дисертације доноси Наставно-научно веће Факултета на предлог Већа за мастер, специјалистичке и докторске студије и предлог Одељења по истеку рока из члана 54. став 2 овог Правилника.

Наставно-научно веће Факултета разматрајући извештај Комисије, даје оцену и образлаже:

- 1) да ли је завршена докторска дисертација у складу са одобреном темом и
- 2) да ли наводи садржани у реферату потврђују да су се стекли услови за одбрану докторске дисертације.

Наставно-научно веће Факултета разматрајући извештај може донети одлуку о усвајању извештаја и именовати Комисију за одбрану докторске дисертације, одлуку којом се извештај не усваја, или закључак о одлагању доношења одлуке са предлогом у ком делу и на који начин је потребно да се извештај Комисије за оцену докторске дисертације измени или допуни и у ком року.

Уколико Наставно-научно веће Факултета не прихвати извештај Комисије именује се нова комисија. Одлука о неприхватању извештаја мора бити образложена.

Уколико Наставно-научно веће прихвати негативан извештај Комисије за оцену докторске дисертације, докторска дисертација се одбија и кандидат не може поново да је пријави.

Одлука о одбијању мора бити образложена. Одлука Наставно-научног већа Факултета је коначна.

3. Одбрана докторске дисертације

Комисија за одбрану докторске дисертације

Члан 56.

Комисију за одбрану докторске дисертације чине најмање три члана од којих најмање један члан није у радном односу на Факултету.

Члан Комисије из става 1. овог члана може бити наставник Универзитета или лице изабрано у научно звање, из земље или иностранства, са научним референцама из одговарајуће научне области из које је тема докторске дисертације ако испуњава услове из Стандарда који важе за ментора и познаје језик на коме је написана докторска дисертација.

Комисија из става 1. овог члана бира председника из реда својих чланова.

Ментор не може бити члан Комисије, осим у изузетним случајевима на основу одлуке Сената донете на предлог Факултета и Већа научне области.

Сагласност на одлуке о усвајању извештаја Комисије за оцену докторске дисертације и о именовању Комисије за одбрану докторске дисертације

Члан 57.

На одлуку о усвајању извештаја Комисије за оцену докторске дисертације и одлуку о именовању Комисије за одбрану докторске дисертације сагласност даје одговарајуће веће научних области Универзитета.

Уз захтев за давање сагласности (Образац 4) већу научних области прилажу се и:

- одлука Наставно-научног већа Факултета о усвајању извештаја Комисије за оцену докторске дисертације
- извештај Комисије о оцени докторске дисертације;
- примедбе на извештај Комисије (уколико их је било);
- мишљење Комисије за оцену докторске дисертације о примедбама (уколико их је било) и
- одлука Наставно-научног већа Факултета о именовању Комисије за одбрану докторске дисертације.

Јавна одбрана докторске дисертације

Члан 58.

Одбрана докторске дисертације је усмена и јавна, а кандидат је брани пред Комисијом за одбрану докторске дисертације.

По добијеној сагласности Већа научних области Универзитета, посебном одлуком декана заказује се дан, час и место одбране докторске дисертације.

Информација о одбрани докторске дисертације са подацима о кандидату, теми, времену и месту одржавања одбране, објављује се у средствима јавног информисања и на интернет страници Факултета, најкасније пет дана пре датума одржавања одбране.

Одбрани обавезно присуствује ментор и сви чланови Комисије за одбрану докторске дисертације.

Изузетно, члан Комисије за одбрану докторске дисертације који је из иностранства може учествовати у одбрани путем видео конференцијске линије, што се констатује у записнику са одбране докторске дисертације.

У случајевима потребе за заштитом јавног здравља и безбедности, одбрана

докторске дисертације може да буде одржана путем видео конференцијске линије, на начин којим се обезбеђује јавност. По одобрењу ректора Универзитета, председник Комисије приликом заказивања одбране путем видео конференцијске линије образлаже неопходност одржавања одбране на тај начин.

Председник Комисије за одбрану докторске дисертације отвара поступак усмене одбране, укратко износи биографске податке о кандидату и процедурама које су претходиле одбрани.

После речи председника Комисије, кандидат у оквиру времена које му одреди Комисија, а највише до 45 минута, излаже садржај своје дисертације, методе које је применио, посебно истиче научне доприносе и износи закључке до којих је у докторској дисертацији дошао.

После излагања кандидата, чланови Комисије постављају питања, а могу тражити објашњења у вези са дисертацијом. Кандидат је дужан да одговори на питања која му поставе чланови Комисије и да пружи тражена објашњења.

Када Комисија утврди да се о предмету одбране довољно расправљало, председник Комисије саопштава да је одбрана завршена и Комисија се повлачи ради гласања и доношења одлуке.

Одлука о одбрани докторске дисертације

Члан 59.

Комисија за одбрану докторске дисертације може донети одлуку да је кандидат „одбранио“ или „није одбранио“ докторску дисертацију.

Одлука се доноси већином гласова укупног броја чланова Комисије.

Након доношења одлуке, председник Комисије јавно саопштава одлуку.

О усменој одбрани докторске дисертације води се записник који потписују сви чланови Комисије.

Члан Комисије из члана 58. став 5. овог Правилика не потписује записник из става 4. овог члана, већ се изјашњава о прихватању записника, о чему се на крају записника ставља посебна забелешка.

Записник се саставља на српском језику, а у случају одбране на неком другом језику записник се саставља и на том језику.

Докторска дисертација се брани само једанпут.

По успешној одбрани и достављању записника са одбране, Факултет лицу издаје Уверење о завршеним докторским студијама, које важи до доделе дипломе.

У року од месец дана од дана одбране Факултет доставља Универзитету: оригинал записника са јавне одбране докторске дисертације; захтев за издавање дипломе доктора науку, са личним подацима о кандидату, подацима који се односе на претходно образовање кандидата, подацима о датуму одбране и наслову докторске дисертације; биографију кандидата и друга неопходна документа, на захтев Стручне службе Универзитета.